

НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ

**СОЦІАЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ
ТЕХНОЛОГІЇ:
ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ**

**МАТЕРІАЛИ
XII Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції**

**02–03 березня 2026 року
м. Черкаси**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. К. Д. УШИНСЬКОГО
ЧЕРКАСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА РЕГІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ»
АКАДЕМІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ НАУК
КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ І ПОЛІТИЧНИХ НАУК**

СОЦІАЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНИЙ АСПЕКТ

**МАТЕРІАЛИ
XII Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
02–03 квітня 2026 року
м. Черкаси**

Відповідальний редактор професор А. І. Бойко.
Упорядкувала О. І. Астапова-Вязьміна.

Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект :
С70 **Матеріали XII Всеукраїнської науково-теоретичної конференції**
(02–03 квітня 2026 р., м. Черкаси) [Електронний ресурс] / відп. ред.
проф. А. І. Бойко; упоряд. О. І. Астапова-Вязьміна. М-во освіти
і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2026. –
325 с.

У збірнику опубліковано матеріали XII науково-теоретичної конференції «Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект». В центрі уваги авторів – проблемне поле соціальної та політичної філософії: філософське осмислення сучасних освітніх парадигм; трансформації соціокультурної реальності: виклики, ризики, перспективи розвитку; людина інноваційної доби: нові концепти та сучасні рішення; суспільні науки та проблеми сучасної цивілізації: пошуки, досягнення, проекти, гіпотези; гуманітарна безпека держави як проблема сучасної національної філософії та ін. Зазначені питання розглядаються крізь призму гуманітарних та соціальних технологій. Матеріали конференції будуть корисними для здобувачів вищої освіти, а також стануть у нагоді науковцям, освітянам і широкому загалу в осмисленні актуальних викликів суспільства.

УДК 1:37:316.3:33:504(063)

Тексти у збірнику опубліковані на основі матеріалів, наданих авторами, які несуть повну відповідальність за зміст своїх публікацій, точність і коректність посилань, дотримання засад академічної доброчесності. Збережено стилістику оригіналів. Висловлені думки не обов'язково збігаються з позицією організаторів конференції.

З М І С Т

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ

Берегова Г. Філософія візуальності в освіті.....	9
Боровик Т. Менеджмент освітніх процесів у контексті культурологічного підходу як чинник формування бізнес-компетентностей.....	12
Верещака В., Бойко І. Стандарти комунікативної поведінки у міжнародному бізнес-спілкуванні: педагогічні аспекти підготовки фахівців.....	14
Весеньов Є. Освітні технології формування безпекового мислення	17
Гривнак Б. Вища освіта України в умовах сучасних викликів: філософський погляд	22
Даценко В. Етика знання в цифрову добу: виклики та перспективи освітніх трансформацій	24
Киселиця С. Вплив пізнавально-праксеологічної концепції Джона Д'юї на освіту і науку	26
Кравченко О. Критичний дискурс-аналіз як інструмент філософського осмислення сучасної освіти	28
Лаута О. Цифрова пайдея: межі гуманізму та технократизму в сучасних освітніх парадигмах	29
Рилова О. Парадигмальний плюралізм як методологічна основа сучасної освітньої практики	31
Самойленко А. Інтеграція штучного інтелекту в освітній процес закладів вищої освіти	35
Літвінчук А. Комунікація в освіті як соціальна практика.....	38
Усов Д., Харченко П. Особливості впливу штучного інтелекту та цифрових технологій на освітню діяльність	39
Шакун Н. Цифровізація освіти та цифровий гуманізм як підґрунтя нової філософії освіти	42
Юхименко Н. Трансформації екологічної освіти в умовах нової соціокультурної реальності.....	44

ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: ВИКЛИКИ, РИЗИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Балалаєва О. Сучасні підходи до інтерпретації цінностей в етичному дизайні.....	47
Бойченко Н. Автономія пацієнта у цифровій медицині: свобода вибору чи алгоритмічний контроль?	49

Гейко С. Глобальні інформаційні потоки: ключові тенденції та перспективи розвитку.....	51
Головач А. Вплив цифрових платформ на формування візуальних стандартів та естетичних уподобань сучасної людини.....	54
Horodyska O. Personal experience as the foundation for a philosophy of effective action.....	56
Городиська О., Горпинич О. Трансформація соціальної структури українського суспільства в умовах війни: нові соціальні групи та нерівності.....	59
Горпинич О., Морозова А. Бідність як індикатор трансформації соціальної структури суспільства	61
Горпинич О., Сидорчук К. Штучний інтелект і трансформація соціальної структури: виклики інноваційної епохи	64
Добко В. Краса як чинник культурного спротиву та збереження спільного світу у філософії Роджера Скрутона.....	66
Ivanova I. The role of intercultural facilitation in developing durable skills for future professionals	69
Климейко Т., Шуст Н. Вплив соціальних мереж і штучного інтелекту на трансформацію культурних норм.....	71
Колєватов О. Інформаційно-аналітичні служби в системі управління	73
Кравченко А. Соціокультурна реальність як простір конструювання: між знанням та цифровими технологіями	75
Лазаренко О. Інформаційна фрагментація як чинник деглобалізаційних процесів	77
Лопушинський І. Державна ідентичність як об'єкт стратегічного управління: філософсько-правовий вимір	79
Любченко О. Соціологічний аналіз психологічної стійкості персоналу в умовах соціокультурних змін в Україні.....	83
Мирошніченко С. Особливості використання технологій соціокультурної діяльності в умовах воєнного стану	86
Начев М., Портарескул В. Ставлення молоді до AI-інструментів (на основі результатів проведення соціологічного дослідження)	89
Пилипко А. Педагогіка розумності: когнітивно-освітня парадигма формування добросовісної особистості та належного урядування)	92
П'янзін С., Василенко М. Метод сценаріїв як новітній органон гуманітаристики	94
Разиков А. Аніме як культурний феномен сучасності: глобальна трансформація та соціокультурні коди	95
Харченко Л. Трансформація соціокультурної реальності в умовах віртуалізації суспільного простору	98
Яковчук Т., Мельничук М. Зло як християнська категорія у фокусі світового кінематографу	101

Список використаних джерел

1. Соціокультурні трансформації в Україні під впливом російсько-української війни: аналітична доповідь. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2025. 60 с.
2. Цуркан І., Борисова Т., Аліксійчук О. Мистецтво як засіб соціокультурної адаптації: вплив на освіту та суспільство. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 70, т. 2. С. 136–142 URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/70_2023/part_2/18.pdf?utm_source=chatgpt.com
3. Павлова О. Особливості соціальної політики в умовах воєнного стану в Україні. *Грані*. 2023. Том 27, №6. С. 122–126.

Микола Начев,

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти, ОНП «Філософія»,*

Вікторія Портарескул,

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти, ОПП «Переклад», 4-й рік навчання,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО AI-ІНСТРУМЕНТІВ

(на основі результатів проведення соціологічного дослідження)

Сучасне інформаційне суспільство характеризується стрімким розвитком цифрових технологій, серед яких особливе місце посідають генеративні системи штучного інтелекту, такі як ChatGPT. Ці інструменти дедалі активніше інтегруються в повсякденні практики молоді, виконуючи функції асистентів, редакторів і засобів пошуку інформації [7]. Українські дослідження також підтверджують, що молодь є найбільш активною групою користувачів ШІ, застосовуючи його переважно для навчання, створення текстового контенту та самоосвіти; водночас значущими залишаються занепокоєння щодо приватності даних та зниження рівня самостійності [1].

Низка наукових робіт засвідчує, що молоді користувачі оцінюють ChatGPT як корисний інструмент для швидкого доступу до інформації, генерації ідей і структурування матеріалу, хоча його ефективність обмежується у складних або вузькоспеціальних завданнях [2; 6; 4]. Попри високу технологічну грамотність, молодь демонструє критичне ставлення до етичних аспектів використання ШІ – зокрема щодо приватності, авторських прав та потенційної залежності від автоматизованих рішень [5]. Дослідження українських авторів уточнюють, що використання ChatGPT в освітньому середовищі є потенційно корисним за умови дотримання принципів академічної доброчесності та підтримки розвитку самостійного мислення. Використання генеративних моделей у навчанні сприяє формуванню цифрових компетентностей і навичок критичного мислення, проте потребує належного педагогічного супроводу [1].

Глобальні аналітичні звіти (OECD, UNESCO) підкреслюють, що активна взаємодія молоді з AI сприяє розвитку цифрової грамотності, але водночас актуалізує потребу в етичних стандартах і регуляціях, спрямованих на безпечне та відповідальне використання ШІ у навчанні та професійній діяльності. При цьому молодь формує власні стратегії взаємодії з технологіями, оцінюючи їхню користь і потенційні ризики, серед яких – можливе зниження мотивації до самостійного навчання та когнітивне «вивантаження» [3].

Отже, аналіз літератури та емпіричних даних свідчить, що ставлення молоді до ChatGPT є комплексним: поєднуються прагматичний інтерес, готовність до використання технологій у навчанні та повсякденному житті, а також критична оцінка етичних і соціальних наслідків. Молодь активно інтегрує AI у свої практики, однак не ігнорує можливі ризики та зберігає певну обережність щодо його впливу на автономність, навчальну мотивацію та етичні норми.

Під час проведення дослідження нами було висунуто такі гіпотези:

1. Молодь загалом активно використовує ШІ у навчанні, роботі та побуті.
2. Молодь здебільшого сприймає ChatGPT як допоміжний інструмент, а не як заміну власної інтелектуальної діяльності.
3. Основними ризиками, які молодь пов'язує з використанням ШІ, є загрози приватності, можливе зниження самостійності та порушення академічної доброчесності.
4. ШІ-інструменти вагомо впливають на навчальну та робочу діяльність та на комунікацію молоді.

Після обробки результатів ми отримали такі висновки: Перша гіпотеза підтверджується. Дані опитування демонструють високий рівень інтегрованості ШІ у повсякденні практики: понад 86 % респондентів використовують ШІ із різною частотою, а для 30,4 % він став основним інструментом у навчальних і робочих завданнях. Використання ШІ у навчанні також є поширеним: 47,8 % застосовують його часто або дуже часто. У побутовій сфері активність ще вища: 47,8 % респондентів використовують ШІ регулярно. Хоча застосування ШІ в роботі менш інтенсивне, третина молоді все ж використовує його систематично.

Друга гіпотеза підтверджується. Хоча більшість респондентів регулярно використовують ШІ, дані чітко демонструють їхню обережність та небажання передавати йому повний контроль над навчальними чи робочими завданнями. Лише 8,7 % зазначили, що виконують майже все за допомогою ШІ, тоді як 39,1 % активно користуються ним, але залишаються самостійними. Значна частина опитаних (47,8 % серед тих, хто довіряв ШІ завдання) робить це лише дуже рідко, що свідчить про переважно контрольований характер використання. Крім того, значна група респондентів оцінює можливий вплив ШІ на їхню продуктивність і самостійність на низькому рівні (30,4 % – мінімальне зниження). Це означає, що молодь бачить у ChatGPT спосіб спростити, пришвидшити чи підтримати діяльність, але не розглядає його як повноцінну заміну власній інтелектуальній роботі.

Третя гіпотеза підтверджується частково. Опитування виявило, що основним ризиком молоді справді вважає зниження самостійності, тоді як

ризик для академічної доброчесності також присутній, але формулюється через призму погіршення якості знань. Водночас, дані дозволяють уточнити, що ключовим ризиком, окрім названих, є загроза автентичності та унікальності в творчій сфері, тоді як загрози приватності відіграють помітно меншу роль у занепокоєннях респондентів. Загальна картина свідчить не про однозначне сприйняття ризиків, а про складне, амбівалентне ставлення, що поєднує критичну настороженість із прагматичним оптимізмом.

Четверта гіпотеза підтверджується. Вплив на навчання оцінюють найбільш вираженим і позитивним, оскільки понад половина респондентів відзначають, що ШІ спрощує опанування матеріалу та виконання завдань. У робочій діяльності вплив також є суттєвим, проте він оцінюється неоднозначно: для одних це інструмент оптимізації, для інших – фактор ускладнення. Найкритичнішим є вплив на комунікацію, де третина опитаних констатує негативний ефект на комунікативні навички. Таким чином, дані однозначно свідчать про те, що ШІ-інструменти мають значний, хоча й різноспрямований, вплив на навчальну, робочу та комунікативну діяльність молоді.

У підсумку можна зазначити, що гіпотези про високий рівень інтеграції ШІ у повсякденні практики молоді та про їх переважно контрольоване і обережне використання цієї технології підтвердилися повністю. Дані також однозначно свідчать про вагомий вплив ШІ-інструментів на навчальну, робочу та комунікативну діяльність. Гіпотеза про основні ризики, пов'язані з використанням ШІ, підтвердилася частково; було виявлено, що головними занепокоєннями є зниження самостійності та загрози творчій автентичності, тоді як загрози приватності відіграють меншу роль. Загалом, дослідження показує картину складного, амбівалентного ставлення молоді до ШІ, де практична користь і широке використання поєднуються з критичною оцінкою ризиків та обережним, усвідомленим підходом до застосування цих технологій.

Список використаної літератури

1. Маліхатко Д. Тенденції використання ШІ в Україні: дослідження Publicis Groupe Ukraine. Kyivstar business hub. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/tendencziyi-vikoristannya-sh-i-v-ukrayini-doslidzhennya-publicis-groupe-ukraine> (дата звернення: 17.03.2026)
2. Adel A. ChatGPT promises and challenges in education. *Education Sciences (MDPI)*. 2024. Vol. 14, № 8, art. 814. <https://doi.org/10.3390/educsci14080814>
3. Ammari T., et al. How Students (Really) Use ChatGPT: Uncovering naturalistic interaction patterns. 2025. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2505.24126>
4. Chukwuere J. E. The use of ChatGPT in higher education. 2024. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2403.19245>
5. Li L., Ma Z., Fan L., Lee S. ChatGPT in education: A discourse analysis of worries and concerns on social media. 2023. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2305.02201>
6. Oliński M., Szymański K. Youth and ChatGPT: Perceptions of Usefulness and Usage Patterns of Generation Z in Polish Higher Education. *Youth (MDPI)*. 2025. Vol. 5, № 4, art. 106. DOI: 10.3390/youth5040106.
7. Ravšelj D, Keržič D, Tomažević N, Umek L, Brezovar N, A. Iahad N, et al. Higher education students' perceptions of ChatGPT: A global study of early reactions. *PLoS ONE*. 2025. № 20 (2): e0315011. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0315011>

Електронне наукове видання

**СОЦІАЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ:
ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ**

МАТЕРІАЛИ
ХІІ Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції

02–03 квітня 2026 року
м. Черкаси

Відповідальний редактор професор А. І. Бойко.

Упорядкувала О. І. Астапова-Вязьміна.

Матеріали збірника подаються у авторській редакції.

Технічний редактор Тетяна Манжура
Комп'ютерна обробка Лесі Рудяки

Гарнітура Times New Roman. Обл.-вид. арк. 26,5. Зам. №26-038.

Видавець: Черкаський державний технологічний університет,
бульвар Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 896 від 16.04.2002.

Редакційно-видавничий відділ ЧДТУ